

Despre siguranță și eroism în activism

ciumăfaiu

2012

Acum exact un an am găsit în Londra un ziar care se chema exact așa – *The Paper*.¹ În ea era un articol cu titlul ‘Nu vom fi faimoși’. Am simțit de îndată deja după titlu că textul vorbește despre atât de multe din experiențele mele, atâtea încercări de a construi ceva și tot atâtea eșecuri. Următoarele rânduri sunt scrise cu această propoziție în minte – nu vom fi faimoși sau faimoase. Voi scrie din propria perspectivă și despre propriile mele experiențe și sentimente. Asta înseamnă că nu vreau ca acest text să fie o predică despre activism, solidaritate, modestie sau securitate. Nu sunt în poziția de a predica nimănui, în special nu vouă, celor care ați înfruntat frigul acestei ierni pe străzile Bucureștiului și Clujului în ultima lună. Dar în același timp cred că exista lecții pe care le putem învăța din greșelile noastre.

Din nefericire există o șansă destul de mare ca mișcările sociale din jurul lumii din ultimul an să nu reușească. În timp ce scriu asta, oamenii protestează în Cairo de mai bine de un an, în Atena de câțiva ani, în Germania (împotriva transportării deșeurilor nucleare) de peste două decenii. Uneori poate că ne vom atinge câteva obiective tangibile, dar de cele mai multe ori se pare că Statului nu ar putea să-i pese mai puțin de democrație. Ba chiar mai rău, folosește mișcările sociale ca un pretext pentru a înăspri austeritatea și măsurile represive de securitate. Dar nu vreau să spun că ceea ce facem este în zadar. Mai degrabă vreau să zic că cred în schimbare subterană, în a contesta în mod radical toate structurile dominante existente, și în a crea altele alternative și paralele.

Pentru mine cel puțin, această contestare a TUTUROR structurilor dominante a trebuit să înceapă în primul rând cu acelea care îmi erau mai aproape și mai puternice – propriile mele prejudecăți, stereotipuri, propriul meu comportament de bărbat alb, privilegiat, educat, arogant și est-european. Unii dintre voi poate vor începe să se încrunte aici și să creadă că mă refer la vreo mântuire personală. Ei bine, nu neapărat, dar ceva cam pe-acolo, ceva mai puțin pretențios și mai discret. Vreau să zic că pentru a ne lupta cu polițiștii de pe stradă trebuie să începem întâi a ne lupta cu polițiștii dinăuntrul capului fiecăruia.

Mai concret: nu voi deveni un erou, și nici nu vreau asta. Nu voi fi o icoană a mișcării, un nou Guevara, nici măcar un nume într-o viitoare cronică a mișcărilor de azi. Și aceasta în primul rând pentru că încerc să elimin propria mea nevoie de ierarhie. În grupurile în care lucrez, deciziile sunt luate prin consens. Această practică a consensului mi se părea inițial imposibilă pentru că nu îmi închipuiam cum un grup de oameni cu personalități puternice ar putea să ajungă la un numitor comun în luarea deciziilor importante. Însă am descoperit că soluția stă exact în modul în care ne percepem ‘personalitatea’. Dacă suntem de acord că nu vom deveni eroi și eroine, și dacă căutăm să avem o interacțiune non-ierarhică cu persoanele din jurul nostru, am putea să ne dăm curând seamă că consensul înseamnă tocmai că într-un colectiv individualitatea fiecăruia poate fi dezvoltată. Nu vreau prin asta să spun că ego-ul meu a fost în vreun fel subminat – din contra, am descoperit cât de emancipator și puternic poate fi să particip în acțiuni colective, în locul alienării obișnuite pe care o simțeam când trebuia fie să fac ce îmi spunea vreun lider, sau invers, să fac eu pe liderul și să spun altora ce să facă.

Bineînțeles, există un element foarte important în această imagine – un element care ar putea chiar părea utopic dacă nu ar fi prezent în atâtea circumstanțe unde există consens: acest element este solidaritatea. Tocmai pentru că nu vreau să devin un erou (sau un martir), atenția mea nu se îndreaptă spre propriile mele merite sau defecte, ci mai degrabă pe cum acestea afectează întregul grup, și felul în care grupul funcționează. Pentru mine, aceasta înseamnă că fiecare persoană din grup ar trebui să se simtă confortabilă, puternică, să poată vorbi și să fie ascultată fără prejudecăți și cu răbdare; nu doar în cadrul acțiunilor ci și în discuțiile zilnice ale grupului, unde de fapt marea parte a activității are loc.

Pentru mine solidaritatea înseamnă că tratez pe fiecare ca pe un prieten și o prietenă – cu dragoste, răbdare, încredere, grijă, modestie și umor (ne-ofensiv). Încerc constant să îmi țin ambițiile personale la minim, să fiu modest și să fac compromisuri. Încerc să nu mă enervez pe oameni, și oricând cineva e rănit(ă) sau jignit(ă), îmi cer scuze. Încerc să am încredere în oameni, și iau de-a bună orice zic, considerând că fiecare chiar vrea să spună ceea ce spune și nu încearcă să mă înșele. Încerc să nu

¹ <http://hutnyk.wordpress.com/the-paper/>

vorbesc tare și mult în discuții, să nu întrerup persoana care vorbește și să semnalez tacit când am ceva de zis. De asemenea, încerc să nu mă pun într-o poziție superioară altora, să nu mă laud cu ce am făcut, să nu diminuez meritele și acțiunile altora, să nu îmi predic arogant meritele, să nu îmi bat joc de cei și cele care consider că nu au făcut îndeajuns, să nu scot în evidență slăbiciunile, emoțiile sau dizabilitățile celorlalți, și să nu fiu orb la propriile mele privilegii. Și în general chiar nu văd niciun motiv de a jigni sau răni pe cineva intenționat. Care ar fi scopul, dacă sunt în solidaritate cu persoana respectivă? Toate acestea ar putea părea banale sau utopice, dar pentru mine au fost mereu un mod mai bun de a mă apropia de oamenii cu care lucrez, și de a avea conexiuni și relații chiar autentice cu cele și cei din jurul meu. Polițistul din capul meu nu mi-ar fi permis niciodată așa ceva, pentru că este mult prea îngâmfat și prea speriat pentru a-și coborî garda.

Dar acest text este despre securitate și siguranță în acțiuni publice și directe, și m-ați putea întreba despre ce naiba bodogănesc aici? Ei bine ce vreau să zic e că fără toate aceste lucruri – lipsa eroismului, consens, solidaritate, grijă, răbdare, iubire – nu cred că putem fi cu adevărat siguri și sigure în fața giganticei mașinării represive a Statului. Orice revoluție ar trebui să înceapă din capul nostru, și din sinele nostru; altminteri, cred că vom sfârși distruși de același sistem împotriva căruia luptăm. Și tocmai de aceea este vital să construim aceste moduri de a trăi, ca structuri alternative la sistem, chiar dacă protestele noastre nu duc aparent nicăieri. Și cum pentru protecția noastră nu ne putem baza vreodată pe vreo structură statală, trebuie să învățăm să avem grijă unele de altele, unii de alții.

Cât despre chestiile concrete de securitate, iată-le: în grupurile mele lucrăm mereu cu sistemul grupurilor de afinitate. Aceste grupuri sunt celule autonome formate din maxim 2-3 persoane, în care fiecare trebuie să se simtă confortabilă cu cealaltă și să aibă cât mai multă încredere în cealaltă. De obicei persoanele din grupul de afinitate sunt prieteni și prietene, dar am fost în acțiuni și cu persoane pe care abia le cunoșteam, dar cu care aveam multe lucruri în comun, și cu care am discutat o grămadă înainte, și totul a fost ok. Bineînțeles că printre persoanele din grup nu există ierarhie, și există în schimb solidaritate și grijă reciprocă. Ideea este că un grup de afinitate poate funcționa și în solidaritate cu un grup principal mai mare, dar și ca o celulă autonomă. Este crucial că persoanele dintr-un grup de afinitate să aibă grijă unele de altele, să își știe informațiile personale și nevoile de sănătate fizică și mentală. La fel de crucial este ca persoanele din grup să își discute nivelele de confruntare și risc. Aceste nivele nu sunt ceva ce caracterizează intrinsec o persoană – putem avea zile sau momente ale zilei în care chiar nu avem chef să stăm afară în frig, și alte momente în care să ne simțim super entuziasmate. Aceste lucruri ar trebui să fie acceptate și să fie avută grijă cu ele. De altfel, mi-am dat seama că în aceste grupuri mici de afinitate, exprimarea și acceptarea emoțiilor e cel mai important lucru. Persoanele din grup sunt mereu atente și perceptive la sentimentele celorlalți. Totodată, fiecare din grup știe mereu unde se află celelalte persoane – în cazul în care cineva părăsește grupul. De obicei, dacă o persoană din grup are un nivel confrontațional mai scăzut, dacă se simte necomfortabilă cu o situație într-o acțiune și vrea să plece, grupul o urmează. Nimeni nu trebuie lăsat/ă să rămână singur/ă. Și nimeni nu trebuie batjocorit sau numit în fel și chip pentru că a vrut să părăsească acțiunea. Nu suntem eroi sau eroine, iar tovarășii și tovarășele noastre nu sunt lași sau lașe. Cine face de unul singur pe superman într-o acțiune ajunge să îi pună pe ceilalți în pericol.

Am vorbit atât de mult despre grupurile de afinitate pentru că le consider a fi aspectul de securitate și de organizare cel mai important de luat în calcul când e vorba de acțiuni comune. Persoanele dintr-un grup de afinitate pot fi mai în siguranță, se pot dispersa mai ușor, pot fugi la adăpost, pot decide rapid și consensual în situații de urgență, și în același timp pot face grupul mai mare din care fac parte să funcționeze mai lesne. Acest grup mai mare este de obicei ceea ce eu numesc un colectiv. El e format din oameni care fie fac parte din aceeași organizație, fie împărtășesc aceleași viziuni politice fie sunt pur și simplu prieteni foarte buni. Aceste persoane au un set de lucruri în comun care le face să rămână laolaltă și să acționeze împreună. În caz de urgență, sau în caz că oamenii vor să părăsească acțiunea, colectivul se poate dispersa ușor în grupuri de afinitate mai mici. În experiența mea, colectivele folosesc gesturi de comunicare non-verbală, exact ca în ședințe și plenare; folosesc semnul de ‘grămadă’ [*huddle*] ca să se strângă laolaltă într-un cerc închis în care să decidă rapid și prin consens ce să facă. Pentru

că există deja afinitate între persoanele din colectiv, și pentru că au existat discuții și consens înainte de acțiune, deciziile din ‘grămadă’ sunt luate de obicei ușor și oamenii au rareori un veto. Dacă cineva are totuși un veto, acea persoană trebuie să decidă ce va face ea și grupul sau de afinitate. Fiecare voce dintr-o ‘grămadă’ de acest fel trebuie să fie ascultată și luată în seamă. Alte semne ale colectivului într-o acțiune pot fi: să ne urmăm unii pe alții, să fugim împreună ca grup, alertă de pericol, să ne dispersăm în grupuri de afinitate, să ne întâlnim la punctul de convergență stabilit în prealabil etc.

Totodată, din motive de securitate nu ne strigăm unele altora numele într-un protest sau într-o acțiune. Există poliție și camere de supraveghere pretutindeni, că să nu mai vorbim de infiltrați și poliție sub acoperire. Soluția pe care am aplicat-o în grupurile noastre pentru problema asta e să ne inventăm câte un nume impersonal, scurt și ușor de reținut pentru întregul grup de afinitate (de exemplu ‘gaga’ sau ‘kiwi’ :)), și astfel să strigăm acest nume pentru că toate persoanele din grup să se simtă chemate și să stea laolaltă având grijă unele de altele.

Că tot am vorbit de infiltratori, unul din modurile de a ne păzi de așa ceva e să avem persoane de încredere lângă noi și să lucrăm în grupuri mici de afinitate. Nu există însă niciun mod sigur de a evita infiltrarea autorităților în grupurile noastre, din păcate. S-a scris mult pe această temă, dacă sunteți interesate/interesați.² Din fericire eu nu am destulă experiență cu această problemă. Cred doar că e bine să fim precaute și discrete, să vorbim despre lucruri delicate doar cu persoanele în care avem deplină încredere. Nu contează dacă aceste lucruri delicate sunt ilegale sau nu. Nu are niciun sens să ne divulgăm strategiile și ideile unor oameni care le pot folosi împotriva noastră. Asta nu înseamnă că trebuie să fim paranoici și să tratăm membrii grupului ca potențiali informatori. Nu cred că există o rețetă sau un echilibru prescris pentru asta, și tocmai de aceea e bine să avem grijă unele de altele și unii de alții cât mai mult posibil.

În ultimii ani statul a început să trateze mișcările sociale și protestele stradale ca acte de terorism. Asta înseamnă și că autoritățile încep să aplice instrumente anti-tero pentru a gestiona și reprimă protestele și protestatarii. Și asta se referă nu numai la a-i face pe polițiști să arate ca niște țestoase, ci și la mecanisme de recoltare și procesare de date, o droaie de spionare și filaj, și tras cu urechea folosind cele mai noi tehnologii. Așa că aveți grijă la telefoane! Ele pot înregistra și transmite chiar dacă nu le folosiți. Înainte de discuțiile pregătitoare unei acțiuni e mai bine să lăsați telefoanele în cealaltă cameră.

Nu dați informații persoanelor pe care nu le știți sau în care nu aveți încredere. Deasemenea, e foarte important să nu cereți informații de la persoane care ar putea avea probleme dacă vorbesc – tovarăși care au fost în diferite acțiuni sau au participat la anumite discuții. E mai bine să fim discreți și discrete și să nu întrebăm lucruri ce pot fi sensibile. Când ieșiți la o acțiune, aveți grijă ce aveți la voi: poliția poate găsi date personale în caiete, camere foto, telefoane, laptopuri etc. Să aveți mereu la voi numărul de telefon al unui avocat sau măcar al cuiva care va poate ajuta dacă sunteți arestați sau arestate. Să aveți mereu o trusă medicală sau măcar ceva medicamente și Maalox la voi, și obligatoriu să aveți cât mai multă apă. Să nu duceți arme sau droguri de vreun fel. Și la fel de important e să nu aveți la voi chestii care au informații despre alții – gen o hârtie cu numere de telefon sau o hartă cu punctele de convergență.

Aveți grijă la activitatea voastră de pe internet! Nu pot să atrag destul atenția în legătură cu chestia asta. Este super nesigur să vă lăsați fețele fotografiate în proteste și tag-uite pe facebook. Rugați-vă prietenii fotografi să nu vă fotografieze din față, și încercați să evitați expunerea directă în fața camerelor și aparatelor foto – și dacă puteți acoperiți-vă fața cu o eșarfă sau ochelari de soare.

Nu vă lăudați cu activitățile voastre! Asta e din nou parte din ideea că ‘nu vom fi eroi/ne’. De ce să ai poze cu tine ținând în mână un megafon la un protest, sau certându-te cu poliția? Nu te va face faimos sau faimoasă, și este super nesigur pentru tine și persoanele din grupul tău de afinitate. Sfatul meu e să fiți discrete și discreți, să nu ‘străluciți’ prea mult și să fiți modești și modeste (la nivel personal,

² De exemplu <http://www.crimethinc.com/texts/atoz/security.php> sau <http://zinelibrary.info/security-culture-handbook-activists>

nu neapărat ca grup). Victoria noastră va veni, cu siguranță; s-ar putea să nu fii tu personal cea sau cel care o va aduce, dar te vei bucura de ea cu atât mai mult când va veni.

Biblioteca Anarhistă

ciumăfaiu

Despre siguranță și eroism în activism
2012

Preluat la 16.12.2022 de la <https://acasa.blackblogs.org/>

ro.theanarchistlibrary.org